

“1-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 1. maddesiyle değişik 2559 sayılı Kanununun 4/A maddesinin altıncı fıkrasına eklenen:

“... kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hâllerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilir ...”

Ibaresinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hallerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabileceği Kuralı getirilmekte ve böylece, kolluğun arama ve gözaltına alma yetkisi genişletilmektedir. Bu uygulama ile Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi, temel hak ve hürriyetlerin “amaçla orantılı” olarak sınırlandırılması ilkesi, özel hayatın gizliliği ve kişi dokunulmazlığı ilkeleri ihlâl edilmekte, aynı zamanda hâkim kararı ile kolluk âmiri arasında yetki karmaşası oluşturulmaktadır.

Suç işledikten sonraki aşamada faillerin yakalanması, üzerinde ve aracında arama yapılması adli bir işlemdir. Adli süreç başladıktan sonra görevli kolluğun âmiri Cumhuriyet Savcılığıdır. Burada arama kararını ve emrini verecek olan Cumhuriyet savcısıdır. Bu düzenleme ile adli bir süreçte Cumhuriyet savcısının görevi mülki âmire devredilmektedir ki, bu durum adli sürece idarenin müdahalesi anlamına gelmektedir.

Dava konusu işbu düzenleme ile, siyasi iktidarın emir, talimat ve yönlendirmesine müsait olan mülki idarenin, gerçekleştireceği keyfi uygulamalarla kişilerin itibarsızlaştırılmasının, onur kırıcı işlemlere muhatap olmasının önü açılmaktadır.

Aramaya muhatap olan kişinin neden arandığının, kendisine yazılı bir belge ile ve gerekçe gösterilerek önceden bildirilmesi halinde, hiç olmazsa bazı keyfi uygulamaların önüne geçilebileceği cihetinin dikkate alınmamış olması, yine arama emrinin Cumhuriyet savcısının bilgi ve talimatı ile yapılması gerektiğinin düşünülmemesi, düzenlemenin, kolluk güçlerinin toplumu tüm fertleriyle baskı altına almak, korkutmak, sindirmek gibi, örtülü amaçlar taşıdığı konusundaki kaygılarımızı pekiştirmektedir.

Bu düzenlemenin sakıncaları şu şekilde özetlenebilir:

(i) *Bu hükmü, Anayasa'nın 20. maddesinde yer alan arama yoluyla özel hayata müdahale için, her halükârda "yazılı emir" arayan düzenlemeye ve dolayısıyla Anayasa'nın 20. maddesine aykırıdır.*

(ii) *Acele hallerde verilen sözlü emir üzerine yapılan arama sonrası, suç unsuruna rastlanamaması halinde aramanın haksızlığı ortaya çıktığı için kimse yazılı emir vermeyecektir. Çünkü, haksız bir arama sonrası verilen arama emri hukuka aykırı olacak hatta konusu suç teşkil edeceği için hiçbir âmir herhangi bir arama kararını imzalamayacaktır. Bu da, yazılı emir uygulamasının sonu anlamına gelecektir.*

(iii) *Önemli olan, arama işlemi öncesi yazılı emir verebilmek ve arama için gerekli olan makûl sebepleri arama kararında açıklayabilmektir.*

(iv) *Yazılı emir şartı kalktığı için, kişiler ve araçlar yine sokakta, herhangi bir polis memuru tarafından keyfi olarak durdurulup aranmaya devam edilecektir.*

(v) *2559 sayılı Kanunun m.4/A da verilen durdurma ve arama yetkisi adlî bir yetkidir. Dolayısıyla, yazılı emri verecek kolluk âmirini, vali değil, Cumhuriyet savcısının belirlemesi gerekir.*

Dolayısı ile, 2559 sayılı Kanunun durdurma ve kaba üst arama yetkisini düzenleyen 4/A maddesinde değişikliğe gidilmiştir. Mevcut düzenlemede kolluğa durdurma ve kimlik sorma yetkisi tanınmış, durdurma işlemi sırasında polise, durdurduğu kişi üzerinde veya aracında silah veya tehlike oluşturan diğer bir eşyanın bulunduğu hususunda yeterli şüphenin varlığı halinde, kendisine veya başkalarına zarar verilmesini önlemek amacıyla yönelik gerekli tedbirleri alabilmek yetkisi verilmiştir. Ancak bu amaçla kişinin üzerindeki elbisenin çıkarılması veya aracın, dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin açılmasının istenemeyeceği ifade edilmiştir.

Dava konusu düzenleme ile eklenen cümle, polise hâkim kararı veya mülkî âmir emri olmaksızın önleme araması yapmak yetkisi vermektedir. Düzenleme ile "Bu amaçla kişinin üzerindeki elbisenin çıkarılması veya aracın, dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin açılması istenemez" ifadesinden sonra "Ancak, el ile dıştan kontrol hariç kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hâllerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilir. Kolluk amirinin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur" ifadesi eklenmektedir (Dava konusu ibâre tarafımızdan koyu ve italik yazılmıştır).

Mevcut düzenlemeye göre adlî arama kararı verme yetkisi hâkime, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısına, savcıya ulaşılamayan hallerde -kamuya kapalı alanlar hariç- kolluk âmiri tarafından verilebilmektedir. Önleme araması ise hâkim

kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülkî âmirin kararıyla yapılmaktadır. Getirilen değişiklikle önleme aramasına karar verme yetkisine sahip olanlarla, adli arama arasındaki fark, neredeyse kaldırılmış olmaktadır. Yâni, adli arama kararı verecek makamlarla önleme araması kararı verecek makamlar, Cumhuriyet savcısı dışında, aynıdır. Suç şüphesi altında yapılan arama işlemi ile suç şüphesi olmaksızın yapılan önleme aramasının bu şekilde düzenlenmesi, Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca, temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasında esas olan "ölçülülük" ilkesine aykırıdır.

Yürürlükteki hükümlere göre "somut olayda" bizzat durdurma yapan kolluk personeli tarafından karşılaşılabilecek somut bir şüpheye göre, sınırlı bir biçimde kontrol yetkisini hâizken, dava konusu düzenleme ile somut olarak durdurulan kişi ile muhatap olmayan bir kolluk âmiri tarafından ve henüz durdurma bile yapılmamışken verilecek genel bir emir dâhilinde "kişinin üzeri, eşyası ve aracın dışarıdan bakıldığında görülemeyecek yerleri" aranabilecektir. Bu şekilde yapılan bir aramanın bilahare hâkim onayına sunulmasının, kolluğun icabında keyfî olabilecek uygulamalarına meşrûiyet kazandırma çabasından öte, ne anlam taşıdığına da tartışılması gerekir. Bitmiş bir önleme araması işlemine hâkim onayının öngörülmesi, kolluğun keyfiliğe varan aramalarını önlemeyecek, aksine bu tür aramalardaki hukuka aykırılığı örtmüştür olacaktır.

Diğer yandan, dava konusu düzenleme, önleme aramasını düzenleyen 2559 sayılı Kanunun 9. maddesini işlevsiz hâle getirmektedir. Düzenleme ile önleme araması, yazılı emirle her zaman, her yerde ve her durumda uygulanabilecektir. Kolluk âmirinin yazılı emrine istinaden polis istediği herhangi bir noktada durdurma yapabilecek ve üst, eşya ve araç araması yapabilecektir. Bu ise hâkim kararına bağlı olarak yapılması gereken önleme aramasının, biraz daha dar kapsamlı olarak, ancak hâkim kararına hiç gerek olmaksızın bizzat kolluk âmirinin yazılı emri ile uygulanması anlamına gelmektedir.

Anayasa'nın aramaya ilişkin hükümlerini de içeren 20. maddesi, aramanın kural olarak hâkim kararıyla ve "gecikmesinde sakınca bulunan hallerde" kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emriyle yapılabileceğini öngörmektedir. Ancak, getirilen düzenleme çeşitli açılardan Anayasa'nın m.20'ye aykırıdır. Bir defa, Kanunda hâkim kararı kuralı atlandığı gibi, gecikmesinde sakınca bulunan halden söz edilmeksizin kolluk âmirine yazılı arama emri verme yetkisi tanınmaktadır. Hatta kolluk âmirinin acele hallerde sözlü emir verebileceği şeklinde Anayasa'da hiçbir şekilde yer almayan bir yetki düzenlenmektedir. İkinci olarak ise yetkili merciin gösterilme biçimi de sorunludur. Buna göre merci, kanunla doğrudan gösterilmemekte, İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülkî âmirin görevlendireceği kolluk âmiri olarak ifade edilmektedir. Böylesi bir düzenleme, belirsizlik ihtiva etmesi hasebiyle Anayasa'nın 2. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir. Zirâ, "hukuk devleti" ilkesi, mevzuat hükümlerinin muğlak ve belirsiz kavramlar içermemesini; Kuralların açık, net ve belirli olmasını gerektirmektedir. Üçüncüsü ise, getirilmek istenilen düzenlemeyle, "durdurma ve kaba üst araması" tedbirine ilişkin 2007'den bu yana uygulanan sistem tamamen bozulmakta, kolluğa her aşamada ve her yerde bu tedbire başvurma imkânı verilmekte, "üst aramasının" da "kaba" olması ilkesi

kaldırılmakta ve kolluğa tek bir sözlü emirle üst, eşya ve araç araması yapma imkânı verilmektedir. Bu da, kuşkusuz, Anayasa'nın kişi dokunulmazlığını güvence altına alan 17. maddesine aykırılık oluşturmaktadır. Ayrıca, yine sistemle tedbirin kanunî amacı ile uygulama aracı ve şekli arasındaki orantı tamamen ortadan kaldırılmakta, Anayasa'nın öngördüğü temel hak ve hürriyetlerin "amaçla orantılı" olarak sınırlandırılması ilkesi (AY m.13) ihlâl edilmektedir.

Diğer yandan, dava konusu düzenleme ile, kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranmasının mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hâllerde ise sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilmesinin, "İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde" olacağı hükme bağlanmaktadır. Kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranmasının mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hâllerde ise sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilmesine ilişkin usûl ve esasların "İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde" değil de, yasama organı tarafından vâzedilecek bir kanunla belirlenmesi gerekir; bu yetkinin yasama organından alınıp İçişleri Bakanlığına (yürütmeye) bırakılması, Anayasa'nın 7. maddesi anlamında yasama yetkisinin yürütmeye devri anlamına gelmektedir. Bu cümleden olarak, yasama yetkisinin yürütmeye bırakıldığı bir hukuk düzeni Anayasa'nın 2. maddesinde somutlaşan "hukuk devleti" ilkesi ile bağdaşmaz. Dolayısı ile, dava konusu düzenleme, bu yönü itibariyle de, Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, dava konusu "... kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hâllerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilir ..." ibâresi, Anayasa'nın 2., 7., 13., 17. ve 20. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

(Dava konusu yapılan "... kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hâllerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilir ..." ibâresi hakkında Yüksek Mahkemenizce verilecek olası bir iptal kararı, aynı maddede yer alan "Ancak, el ile dıştan kontrol hariç," ibaresi ile "Kolluk amirinin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Bu fıkra kapsamında yapılan araç aramalarına ilişkin olarak kişiye, arama gerekçesini de içeren bir belge verilir." tümcelerinin uygulanamaması sonucunu doğuracaktır. Bu durumda, -şüphesiz, takdir Yüksek Mahkemenize ait olmak üzere- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun "Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama" başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince, dava konusu "... kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülki amirin görevlendireceği kolluk

amirinin yazılı, acele hâllerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilir ...” ibâresinin iptal başvurumuz doğrultusunda iptali hâlinde, uygulama kâbiliyeti kalmayan dava-dışı “Ancak, el ile dıştan kontrol hariç,” ibaresi ile “Kolluk amirinin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Bu fıkra kapsamında yapılan araç aramalarına ilişkin olarak kişiye, arama gerekçesini de içeren bir belge verilir.” tümcelerinin de iptaline karar verilmesi ciheti, Yüksek Mahkemenizin takdirindedir).

2-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 2. maddesinde yer alan:

“eylemin veya durumun niteliğine göre; koruma altına alır, uzaklaştırır ya da ...”

İbâresi ile,

2559 sayılı Kanununun 13. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (H) bendinin tamamı olan:

“Başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürenleri,”

İbâresinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Kuşkusuz, kişi hak ve özgürlükleri açısından belki de 6638 sayılı Kanundaki en tehlikeli düzenlemelerden biri budur. Bu düzenleme ile kişiler, “kendileri ve eylemleri tehlike, hatta tehlike tehlikesi oluşturuyor” gerekçesi ile koruma altına alma ve uzaklaştırma yoluyla, özgürlük kısıtlaması işlemine tâbî tutulacaktır. Oysa, ne "koruma altına alma" ne de "uzaklaştırma", hukukumuzda karşılığı olan, tanımlanmış kavramlar değildir.

Bu nedenle, dava konusu ibâre ile öngörülen düzenlemenin sakıncaları şu şekilde özetlenebilir:

Daha önce polis, sadece, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu’nun 13. maddesinin (C), (D), (F) ve (G) bendinde sayılan kişileri muhafaza altına almak amacıyla, (A), (B), (E) bendinde sayılanları ise adlî amaçlı olarak yakalar, muhafaza altına almak amacıyla yakaladıklarını ilgili kuruma (örneğin, akıl hastasını akıl hastanesine) teslim eder, adlî amaçlı yakalananları ise Cumhuriyet savcısının emri ile gözü altına alır, şeklinde olan madde, yeni düzenlemeyle; koruma altına alma ve uzaklaştırma adı altında kolluğa, bireylere karşı yeni bir müdahale kategorisi oluşturmaktadır. Böylece, masum bir vatandaş, kendisi ve başkası için tehlike oluşturuyor bahanesiyle koruma altına alınabilecek ve/veya uzaklaştırılabilecektir. Üstelik bu şekilde koruma altına alınan ya da olay mahallinden uzaklaştırılan "tehlikeli kişi", eylemi suç oluşturmadığı için Cumhuriyet savcısına haber

Esas Sayısı : 2015/41

Karar Sayısı : 2017/98

verilmeyecektir. Böylece, yeni düzenleme ile, muhafaza altına alma yerine "koruma" adı altında yeni müesseseler oluşturmaktadır. Bu durum yeni ve bir takım haksız gözaltılara ve kaybolmalara davetiye çıkaracaktır.

Bu düzenleme, Anayasa'nın 19. maddesine aykırıdır. Kişi özgürlüğü ve güvenliğinin düzenlendiği anılan maddeye göre bir kişi, ya eylemi suç ya da kuvvetli suç şüphesi oluşturduğu için ya da akıl hastası, uyuşturucu müptelası olması, bir küçüğün gözetim altında ıslahı gibi sebeplerle adli amaçlı koruma altına alınabilir ya da uzaklaştırılabilir. Tehlike oluşturan, yani henüz eylemi suç oluşturmayan kişi suç alanına girmedikleri için ne CMK'ya ne PYSK'ya ne de Anayasa'ya göre koruma altına alınabilir ya da olay mahallinden uzaklaştırılabilir. Esasen, düzenlemeyi hazırlayanların amacı, "başkasının can güvenliğini tehlikeye düşürüyor" bahanesiyle, kolluğa, özellikle toplumsal olaylarda masum vatandaşları da "tehlikeli" diyerek "koruma altına alma bahanesiyle" uzaklaştırma yetkisi vermektir.

Yukarıda da söz ettiğimiz gibi "koruma", hukukumuzda karşılığı olmayan bir kavram olduğu için, söz konusu korumanın ne kadar süreceği belirsizdir. Kaldı ki, dava konusu ibârede geçen "eylemin veya durumun niteliğine göre" kıstası da sınırları belirsiz, muğlak ve idarenin (kolluğun) keyfi uygulamalarına zemin hazırlayacak mâhiyette bir ibâredir. Başka bir deyişle, dava konusu düzenleme, kolluğa, istediği kişiye "tehlike oluşturuyorsun" diye "uzaklaştırma" adı altında bir il, ilçe ya da bölgeye girmesini engelleme yetkisi vermektedir. Bu ibâre ile kolluk, örneğin, bir milletvekilinin (parlamenterin) bir bölgeye girmesini, eylemi tehlike oluşturuyor bahanesiyle engelleyebilecektir.

Bu düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle birlikte, örneğin, sokağa çıkan, demokratik haklarını kullanmak için evinden çıkan, Anayasal hakkı olan toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılmak isteyen, yaşam alanlarına, yaşam biçimine müdahaleye karşı protestosunu yükselten, çevrenin, tarihi ve kültürel mekânların tahribine ve hatta arazilerine el konulup zeytin ağaçlarının kesilmesini engellemek isteyen her yurttaş, kolluk kuvvetleri tarafından kendisinin veya başkasının can güvenliğini tehlikeye düşüreceği bahanesiyle koruma altına alınıp, uzaklaştırılıp, enterne edilecek ve hiç kimse Anayasa'dan kaynaklanan hakkını kullanamayacak ve toplum siyasi iktidarın kolluğa vereceği emir ve talimatlarla -deyim yerinde ise- "zapturapt" altına alınacaktır.

Hâsılı, dava konusu ibârenin öngördüğü bu düzenleme ile mevzuatta tanımlanmamış, sebep ve sınırları tarif edilmemiş "koruma altına alma" ve "uzaklaştırma" yetkileriyle Ülkemiz, tümüyle olağanüstü halin yürürlükte olduğu bir toplama kampına dönüştürülmek istenmektedir.

Dolayısı ile, 2559 sayılı Kanununun 13. maddesinde düzenlenen polisin yakalama yetkisinde iki değişiklik yapılmaktadır. Dava konusu düzenleme ile değiştirilen 13. madde polisin (dava dışı) yakalama ve (dava konusu) muhafaza altına alma ve uzaklaştırma

yetkisini düzenlemektedir. Maddenin mevcut halinde polisin hangi hallerde yakalama yapabileceği ve yakalama sonrası yapılması gereken işlemler ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Maddeye, dava konusu (H) bendi ile, polisin koruma altına alma, uzaklaştırma yapabileceği hallere “Başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürenleri” koruma altına alır, uzaklaştırır şeklinde bir yetki eklenmektedir.

Aynı maddenin (A) bendinde “Suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan diğer hallerde suç işlendiğine veya suça teşebbüs edildiğine dair haklarında kuvvetli iz, eser, emare veya delil bulunan şüphelileri” yakalama yetkisi düzenlenmiştir. Kişinin başkalarının can güvenliğini tehlikeye sokması, ancak yaralama veya öldürme suçlarının veya bu sonuçları doğurmaya elverişli bir tehlike suçunun icrasına başlanması durumunda mümkündür. Bu nedenle, 2559 sayılı Kanununun 13. maddesinin birinci fıkrasına eklenen dava konusu (H) bendinde öngörülen düzenleme, yersiz ve gereksiz bir ekleme mahiyetindedir. Ancak, düzenlemenin yaratacağı sakınca, kullanılan kavramların belirsizliğinden kaynaklanmaktadır. “Başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürmek” ifadesi, somut hukukî bir ifade olmayıp, oldukça geniş ve keyfi yorumlanabilecek özelliktedir. Bu durumda herhangi bir suç oluşturmasa bile polis, bir fiil veya davranışı başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürmek biçiminde nitelendirebilecek ve (dava dışı) yakalama, (dava konusu) koruma altına alma, uzaklaştırma işlemini tatbik edebilecektir.

Diğer yandan, adli olmayan bu tür uygulamaların alanını genişleten ve içeriği muğlak ve belirsiz ifadeler, bu hâliyle temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin Anayasa'nın 13. maddesine aykırıdır. Zirâ, bir hukuk devletinde kanunların erişilebilir, açık ve öngörülebilir nitelikte olması zorunludur. Söz konusu maddeye göre temel hak ve özgürlükler sadece kanunla sınırlandırılabilir. Ancak “kanunla sınırlama”, soyut ve çerçevesi belirsiz şekli bir kanunun hazırlanması anlamına gelmemektedir. Burada kastedilen, muğlak olmayan, öngörülebilir bir sınırlama ortaya koyan ifadelere sahip bir kanundur. Bu nedenle dava konusu düzenleme (yâni, sırf başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürme bahânesiyle ve eylemin veya durumun niteliği gibi son derece belirsiz bir gerekçe ile bireylerin koruma altına alınmasına ya da uzaklaştırılmasına cevaz veren dava konusu düzenleme), Anayasa'nın 13. maddesine ve sınırlama getirdiği hak itibarıyla de kişi özgürlüğü ve güvenliğine ilişkin Anayasa'nın 19. maddesine aykırıdır. Bu cümleden olarak, hukuk devleti ilkesi, hukuk normlarının (kuralların) açık, net ve belirli olmasını gerektirir; bu yönü ile dava konusu düzenleme Anayasa'nın 2. maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Maddede yapılan ikinci önemli değişiklik ise yakalama sonrası işlemlere ilişkindir. Madde ile polisin yakalama yetkisine ilişkin olarak 2559 sayılı Kanununun 13. maddesinde bulunan “yakalar ve gerekli kanuni işlemleri yapar” ifadesi, “eylemin ve durumun niteliğine göre, koruma altına alır, uzaklaştırır ya da yakalar ve gerekli kanuni işlemleri yapar” şeklinde değiştirilmektedir.

Diğer yandan (az yukarıda da değinildiği gibi), dava konusu ibârede yer alan “uzaklaştırır” ifadesi (sözcüğü) ile, adeta yeni bir idarî kolluk tedbiri ihdas edilmektedir. Ancak, uzaklaştırmanın ne anlama geldiği ve özellikle de hukukî çerçevesi / sınırları belirli değildir. Madde gerekçesinde olay yerinde uzaklaştırmanın yanı sıra, Anayasa’nın seyahat özgürlüğünü düzenleyen 23. maddesine atıfla suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla bu özgürlüğün sınırlanabileceğinden söz edilmekte, örneğin, yangın sırasında itfaiye görevlilerine engel olan veya polisin aldığı tedbirlere uymayan kişilere de bu tedbirin uygulanabileceği belirtilmektedir. Bu hâliyle uzaklaştırma, dava konusu (H) bendi ile 2559 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasına yeni eklenen başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürme gibi soyut bir gerekçeyle, hukuka uygun bir toplantı veya gösteriye katılmak isteyen kişilerin bir yere veya bir şehre sokulmaması ya da bir yerden alınıp başka bir yere götürülmesi şeklinde icra edilebileceğinden, sınırları son derece geniş olup, ilgili haklar (Anayasa’nın 23. maddesinde güvence altına alınan “Yerleşme ve seyahat hürriyeti”) açısından, kolluğa, ölçüsüz bir kısıtlama imkânı vermektedir. Dolayısı ile, bu tedbire ilişkin olarak, eylem ve durumun niteliğine uygun ve bununla ölçülü uygulanması gerektiğine dair bir açıklık getirilmesi ve hatta diğer tedbirlerin yetersiz kalması halinde başvurulacak bir çare olduğunun belirtilerek bir sınırlama yapılması, özgürlük ve güvenlik dengesini sağlayan bir düzenleme anlamına gelmekte ve bu açıdan da Anayasa’nın 23. maddesi hükmünü ihlâl etmektedir.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, dava konusu “eylemin veya durumun niteliğine göre; koruma altına alır, uzaklaştırır ya da ...” biçimindeki ibâre ile 2559 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (H) bendini oluşturan “Başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürenleri,” ibâresi, Anayasa’nın 2., 13., 19. ve 23. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

3-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “ POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN” un 3. maddesinde yer alan:

“... ifadelerini ...”

İbâresi ile,

“Bu fıkranın kapsamı ile uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca belirlenir.”

Tümcesinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile polisin; müşteki, mağdur veya tanık ifadelerini, talepleri hâlinde ikamet ettikleri yerlerde veya işyerlerinde de alabileceği; bu yöntemin kapsamı ile uygulanmasına ilişkin usûl ve esasların İçişleri Bakanlığınca belirleneceği öngörülmektedir (Bu bapta dava konusu yaptığımız cihet, 2559 sayılı Kanunun 15. maddesine eklenen

fıkranın birinci tümcesinde yer alan "... ifadelerini ..." sözcüğüne münhasır olup, iş bu sözcüğün yer aldığı tümcenin öngördüğü, polisin müşteki, mağdur veya tanık beyanlarının talepleri hâlinde ikâmet ettikleri yerlerde veya işyerlerinde de alabilmesine cevaz veren düzenlemeye mâtuf herhangi bir iptal talebimiz bulunmamaktadır).

Bu düzenleme de kötüye kullanılmaya ve kolluğun suistimaline son derece açık bir düzenlemedir. Bu hüküm ile kolluk, bilgi almak amacıyla kişilerin evlerine ve işyerlerine girdiğinde (müşteki, mağdur veya tanıkların bu yönde talepleri olsa dahî), Kuralda kullanılan "ifade alma" tanımı kastı aşan bir tanımdır. Ceza muhakemesinin en temel olgularından biridir ki, ceza yargılamasının sùjelerinden olarak mağdur, müşteki ve tanık, kolluğa "ifade" değil, "bilgi" veren kişilerdir. Yine, ceza muhakemesi kurallarına göre, "İfadesi" alınan kişi ise, sadece, soruşturma evresinde "şüpheli", kovuşturma evresinde ise "sanık"tır. dir; yâni, yargılama evresi boyunca suç işlediği şüphesi altında bulunan "zanlı"dır..

Bu düzenleme sayesinde kolluk; müşteki, mağdur veya tanık olarak gösterilen kişinin talebi ve rızası olsa dahî, ancak suç şüphesi ile yapılan bir soruşturma ile ilgili olarak hâkim kararıyla girebileceği bir konuta, "ifade almak" gibi her zaman suiistimal edilebilecek bir gerekçe ile girebilecektir. Bu halde "bilgisi / beyanı alınan" değil de, "ifadesi alınmak" sùretiyle, kişinin (müşteki, mağdur veya tanığın) itibarsızlaştırılması, komşuları, iş ve meslek arkadaşları nezdinde "şüphe çeken" bir şahıs durumuna düşürülmesinin yolu açılacaktır. Bu itibarla, dava konusu ibârenin yer aldığı düzenleme, kolluğun "ifade alma" yöntemi adı altında keyfî uygulamalarına sebebiyet verebileceğinden Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. Zirâ, Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan hukuk devleti ilkesi, idarenin keyfî uygulamalarına cevaz vermemektedir.

Diğer yandan, düzenlemenin ikinci tümcesinde, Bu fıkranın kapsamı ile uygulanmasına ilişkin usul ve esasların İçişleri Bakanlığınca belirleneceği hükme bağlanmaktadır. Polisin; müşteki, mağdur veya tanık ifadelerini, talepleri hâlinde dahî, ikamet ettikleri yerlerde veya işyerlerinde de alabilmesi kapsamında uygulanmasına ilişkin usûl ve esasların İçişleri Bakanlığınca değil de, yasama organı tarafından vâzedilecek bir kanunla belirlenmesi gerekir; bu yetkinin yasama organından alınıp İçişleri Bakanlığına (yürütmeye) bırakılması Anayasa'nın 7. maddesi anlamında yasama yetkisinin yürütmeye devri anlamına gelmektedir. Bu cümleden olarak, yasama yetkisinin yürütmeye bırakıldığı bir hukuk düzeni Anayasa'nın 2. maddesinde somutlaşan "hukuk devleti" ilkesi ile bağdaşmaz. Dolayısı ile, bu yönü itibariyle de, dava konusu maddenin öngördüğü düzenleme (hem birinci tümcede yer alan "... ifadelerini ..." ibâresi ve hem de ikinci tümcenin tamamı olan "Bu fıkranın kapsamı ile uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca belirlenir." tümcesi), Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Bu meyânda, ikinci tümcenin tamamı ile birinci tümcede yer alan dava konusu "... ifadelerini ..." sözcüğü arasında -deyim yerinde ise- "organik" bir bağ olup, ikinci

tümcede beliren Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırık olgusu, birinci tümcede yer alan dava konusu "... ifadelerini ..." sözcüğüne de sirâyet etmektedir. Zirâ, ikinci tümcede geçen, İçişleri Bakanlığınca belirlenecek usûl ve esaslar arasında mağdur, müşteki ve tanıkların "ifadeleri"nin alınması yöntemi de mevcuttur. Polisin; müşteki, mağdur veya tanık ifadelerini, talepleri hâlinde dahî, ikamet ettikleri yerlerde veya işyerlerinde de alabilmesine ilişkin usûl ve esasların kanunla belirlenmek yerine; bu yetkinin yasama organından alınıp İçişleri Bakanlığına (yürütmeye) bırakılması Anayasa'nın 7. maddesi anlamında yasama yetkisinin yürütmeye devri anlamına geldiğine ve bu itibarla Anayasa'nın 7. maddesine aykırılık teşkil ettiğine göre, bu Anayasa ihlâli, birinci tümcede geçen dava konusu "... ifadelerini ..." ibâresini de kapsamaktadır. Bu itibarla, anılan dava konusu sözcük (az yukarıda değinildiği gibi), Anayasa'nın 2. maddesi yanında 7. maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, 2559 sayılı Kanunun 15. maddesine eklenen fıkranın birinci tümcesinde yer alan "... ifadelerini ..." sözcüğü ile ikinci tümcenin tamamını oluşturan "Bu fıkranın kapsamı ile uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca belirlenir." tümcesi, Anayasa'nın 2., ve 7. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

4-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı "POLİS VAZİFE VE SALÂHIYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"un 5. maddesi ile değişik 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan:

"kırk sekiz saat"

İbâresi ile,

Yine, 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı "POLİS VAZİFE VE SALÂHIYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"un 5. maddesi ile değişik 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasını oluşturan:

"Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir."

Tümcesinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Dava konusu ibarelerin öngördüğü düzenlemeler ile 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa 5397/1 maddesiyle eklenen ek fıkraya yeni bir cümle eklenerek "hâkim kararını en geç 'kırk sekiz' saat içinde verir" ifadesiyle iletişimin tespiti, dinleme ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ile ilgili süre 24 saatten kırk sekiz saate, toplu suçlarda 72 saate kadar çıkarılmaktadır. Yâni, hâkim kararı olmadan bir kişinin iletişimi, 72 saate kadar polis tarafından dinlenebilecek ve kayıt altına alınabilecektir. Dolayısı ile, bu

düzenleme, Anayasa'nın 22. maddesinde düzenlenen haberleşme hürriyeti ile ilgili hükümlerini açıkça ihlâl eden çok sakıncalı bir düzenlemedir.

Yine, aynı fıkranın devamında iletişimin tespiti, dinleme ve sinyal bilgilerinin değerlendirmesi konusunda "Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir." şeklinde bir düzenleme getirilerek bütün yurt düzeyindeki dinlemelere siyasi iktidarın tâyin ve tespit ettiği tek bir hâkimin izin vermesi sağlanmaktadır.

Bu düzenleme, Anayasa'nın yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağını öngören 9. maddesi ile "kanunî (tabî) hâkim" ilkesini düzenleyen 37. maddesi hükümlerine aykırıdır. Zirâ, iletişimin tespiti, dinleme ve sinyal bilgilerinin değerlendirmesi konusunda yetkili ve görevli hâkimin Ankara ağır ceza mahkemesi üyesi olarak belirlenmesi, mahkemenin yapacağı bir görevin hâkime devredilmesi anlamına gelmektedir. Bilindiği üzere, "hâkimlik kararları", uyuşmazlığı hukukî anlamda çözücü yargısal kararlar olmayıp, birer "değişik iş" niteliğinde kararlardır; bu da yargı yetkisinin mahkeme yerine bir hâkime (Ankara ağır ceza mahkemesi üyesi'ne) verilmesi sûretiyle Anayasa'nın 9. maddesi hükmüne açıkça muhalefet edilmektedir.

Ayrıca, Anayasa'nın 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı, bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü mercilerin kurulamayacağı hükme bağlanmıştır. Oysa, dava konusu düzenlemede olduğu gibi, iletişimin tespiti, dinleme ve sinyal bilgilerinin değerlendirmesi konusunda yetkili ve görevli hâkimin Ankara ağır ceza mahkemesi üyesi olarak belirlenmesi, kişilerin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılması ve bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü mercilerin kurulması anlamına gelmektedir. Kuşkusuz, bu da, Anayasa'nın 37. maddesi hükmüne aykırı bir düzenlemedir.

Az yukarıda açıklandığı üzere, haberleşme hürriyetinin ihlâl edildiği, yargı yetkisinin mahkemeden alınıp bir hâkime verildiği ve tabî (kanunî) hâkim ilkesinin zedelendiği bir düzenlemenin Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan hukuk devleti ilkesine uygun olduğunu söyleyebilmek mümkün değildir. Bu itibarla, dava konusu işbu düzenleme, Anayasa'nın 2. maddesine de aykırıdır.

Dava konusu düzenleme sayesinde mevcut siyasi iktidarın tespit ve tâyin ettiği hâkimler yetkili ve görevli kılınacak ve yurttaşların Anayasal güvence altındaki haberleşme hürriyeti zaafa uğratılacak veya tamamen ortadan kaldırılacaktır.

Hâsılı, söz konusu düzenlemelerle, önleme amaçlı telekomünikasyonun denetlenmesi tedbirine ilişkin 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun Ek 7. maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut düzenlemede 24 saat içinde hâkim tarafından

Esas Sayısı : 2015/41
Karar Sayısı : 2017/98

karar vermek zorunluluğu 48 saate çıkarılmakta, ayrıca karar verecek hâkim de Ankara ağır ceza mahkemesi üyesi olarak belirlenmektedir. 2559 sayılı Kanunun Ek 7. maddesi, önleme amaçlı telekomünikasyonun denetlenmesini düzenlemektedir. Önleme amaçlı tedbir sınırlı olarak bazı suçlarda, adli soruşturmada kullanılmamak üzere yapılan telekomünikasyonun denetlenmesini, dinlenmesini ve kayda alınmasını kapsamına almaktadır. Önleme amacıyla yapılan denetlemenin maddî koşulları, adli amaçla yapılan denetleme kadar katı değildir. Zirâ, ortada somut bir suç şüphesi bulunmamakta, suç işlenmesinin önlenmesi hedeflenmektedir. Maddî koşullardaki bu yumuşaklık karşısında şeklî koşullar daha katıdır. Örneğin, bu tedbir CMK'nun 135. maddesinde sayılan suçlara nazaran çok daha sınırlı bir suç grubu için uygulanabilir. Hâl böyle iken CMK'nun 135. maddesine göre karar vermek için ağır ceza mahkemesinin "oybirliğini" arayan CMK'nun 135. maddesi karşısında, önleme dinlemesi için bir ağır ceza mahkemesi üyesini yeterli gören hükmün yerinde ve tutarlı olmadığı açıktır.

Diğer yandan, hâkim onayı için sürenin 24 saatten 48 saate çıkarılması ise Anayasa'daki azami sınırların kullanılması anlamına gelmektedir. Kanunun gerekçesinde özellikle hafta sonlarına verilen kararların onaylanmasının yetişmediği ifade edilmektedir. Bu hususun kişi özgürlükleri bakımından bir mazeret teşkil etmemesi gerektiği açıktır. Her durumda yapılan düzenleme ile kişilerin haberleşme özgürlüklerinin, 3 gün süre ile hâkim kararı olmaksızın ihlal edilmesi mümkün kılınmaktadır.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, dava konusu;

6638 sayılı Kanunun 5. maddesi ile değişik 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan:

"kırk sekiz saat"

İbâresi ile,

Yine, 6638 sayılı Kanunun 5. maddesi ile değişik 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasını oluşturan:

"Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir."

Tümcesi, Anayasa'nın 2., 9., 22. ve 37. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

5-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı "POLİS VAZİFE VE SALÂHIYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"un 6. maddesi ile değişik 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan:

"kırk sekiz saat"

İbâresi ile,

Yine, 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “POLİS VAZİFE VE SALÂHIYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 6. maddesi ile değişik 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan:

“Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir.”

Tümcesinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile; 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununda yapılan Anayasa’ya aykırı bu düzenlemeler, 10.03.1983 tarih ve 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununda da aynı şekilde düzenlenerek, iki kurum arasında paralellik sağlanmıştır. Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanunda yapılan düzenlemeler de yukarıda (dava dilekçemizin [4] numaralı başlığı altında) emniyet teşkilatı için belirttiğimiz aynı sakıncaları taşımaktadır.

Az yukarıda da açıklandığı gibi, söz konusu maddelerle önleme amaçlı telekomünikasyonun denetlenmesi tedbirine ilişkin 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun Ek 7. ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun Ek 5. maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut düzenlemede 24 saat içinde hâkim tarafından karar vermek zorunluluğu 48 saate çıkarılmakta; ayrıca, bu konuda karar verecek hâkim de, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesi olarak belirlenmektedir. 2803 sayılı Kanunun Ek 5. maddesi, önleme amaçlı telekomünikasyonun denetlenmesini düzenlemektedir. Önleme amaçlı tedbir, sınırlı olarak bazı suçlarda, adli soruşturmada kullanılmamak üzere yapılan telekomünikasyonun denetlenmesini, dinlenmesini ve kayda alınmasını kapsamına almaktadır. Önleme amacıyla yapılan denetlemenin maddî koşulları, adli amaçla yapılan denetleme kadar katı değildir. Zirâ, ortada somut bir suç şüphesi bulunmamakta, suç işlenmesinin önlenmesi hedeflenmektedir. Maddî koşullardaki bu yumuşaklık karşısında şeklî koşullar daha katıdır. Örneğin, söz konusu tedbir, CMK’nun 135. maddesinde sayılan suçlara nazaran çok daha sınırlı bir suç grubu için uygulanabilir. Hâl böyle iken, CMK’nun 135. maddesine göre karar vermek için ağır ceza mahkemesinin “oybirliğini” arayan CMK’nun 135. maddesi karşısında, önleme dinlemesi için bir ağır ceza mahkemesi üyesini yeterli gören hükmün, yerinde ve tutarlı olmadığı açıktır.

Diğer yandan hâkim onayı için sürenin yirmi dört saatten kırk sekiz saate çıkarılması ise, Anayasa’daki azamî sınırların kullanılması anlamına gelmektedir. Kanunun gerekçesinde özellikle hafta sonlarına verilen kararların onaylanmasının yetişmediği ifade edilmektedir. Bu hususun kişi özgürlükleri bakımından bir mazeret teşkil etmemesi gerektiği açıktır. Her durumda yapılan düzenleme ile kişilerin haberleşme özgürlüklerinin, 3 gün süre ile hâkim kararı olmaksızın ihlal edilmesi mümkün kılınmaktadır.

Esas Sayısı : 2015/41
Karar Sayısı : 2017/98

Yüksek Mahkemenizin gereksiz yere zamanını almamak ve lüzûmsuz tekrarlara sebebiyet vermemek için, yukarıda dava dilekçemizin (4) numaralı başlığı altında dava konusu 6638 sayılı Kanununun 5. maddesi ile değişik 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan:

“kırk sekiz saat”

İbâresi ile,

Yine, 6638 sayılı Kanununun 5. maddesi ile değişik 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasını oluşturan:

“Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir.”

Tümcesinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bahsinde serdettiğimiz bütün Anayasa’ya aykırılık gerekçelerini (bu meyânda, Anayasamızın 2. maddesinde somutlaşan “hukuk devleti” ilkesi; 22. maddesinde teminât altına alınan “haberleşme hürriyeti”; 9. maddesinde hükme bağlanan “yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı” esâsı ve 37. maddesinde ifadesini bulan “kanunî (tabî) hâkim” ilkesine aykırılık konusundaki tüm beyan ve gerekçelerimizi), işbu bölümde dava konusu yaptığımız;

6638 sayılı Kanununun 6. maddesi ile değişik 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan:

“kırk sekiz saat”

İbâresi ile,

Yine, 6638 sayılı Kanununun 6. maddesi ile değişik 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan:

“Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir.”

Tümcesi için de aynen tekrar ettiğimizi beyan etmekle yetiniyoruz. Anılan tümceler için ilgili bölümde ortaya koyduğumuz Anayasa’ya aykırılık gerekçeleri iptalini talep ettiğimiz bu maddedeki tümceler için de geçerlidir.

Bu itibarla ve yukarıda açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, dava konusu;

6638 sayılı Kanununun 6. maddesi ile değişik 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan:

“kırk sekiz saat”

İbâresi ile,

Yine, 6638 sayılı Kanunun 6. maddesi ile değişik 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan:

“Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir.”

Tümcesi, Anayasa'nın 2., 9., 22. ve 37. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

6-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 9. maddesi ile 2911 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 1’de yer alan:

“Bu Kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı süreleri bir kat artırılarak uygulanır.”

Tümcesinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile 2911 sayılı Kanuna ek-1. madde getirilmekte ve toplumsal olaylarda kamu mallarına verilen zararlar ile gerçek ve tüzel kişilerin mallarına verilen zararların, Devlet tarafından karşılanması halinde, ilgili idarenin ödeme nedeniyle genel hükümlere göre sorumlulara rücu etmesi yeniden düzenlenmekte ve bu kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı sürelerinin bir kat artırılması sağlanmaktadır.

Eşitlik ve adalet ilkeleri ışığında genel hükümlerin uygulanmasını bertaraf eden böylesi bir düzenlemenin âdil ve Anayasa'nın “kanun önünde eşitlik” ilkesinin düzenlendiği 10. maddesine uygun olduğundan söz edebilmek mümkün değildir. Adalet duygusunun ve eşitlik ilkesinin zedelendiği bir toplum düzeninin ise Anayasa'nın 2. maddesinde tanımlanan “hukuk devleti” ilkesi ile bağdaştığı söylenemez. Bu itibarla, söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, dava konusu “Bu Kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı süreleri bir kat artırılarak uygulanır.” tümcesi, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

7-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 13. maddesi ile 5271 sayılı Kanunun 91. maddesinin üçüncü fıkrasından sonra eklenen dördüncü fıkrasında geçen:

“... mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir.” ve “Ancak kişi en geç kırk sekiz saat, toplu olarak işlenen suçlarda dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da gözaltına ilişkin hükümler uygulanır.”

İbarelerinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 91. maddesine dördüncü fıkra eklenmekte ve suçüstü halleriyle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında belirli suçlarda, mülki âmirlerce belirlenecek kolluk âmirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir hükmü getirilmektedir.

Bu düzenleme de 6638 sayılı Kanunda yer alan en hukuk-dışı düzenlemelerden biridir. Bu madde ile toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılanlarda “toplularak işlenen suçlar” kategorisine alınmaktadır. Ayrıca; Cumhuriyet savcısı devre dışında bırakılarak barışçıl gösteriye katılanlar da kolluk âmirinin talimatıyla kırk sekiz saate kadar gözaltına alınabilecek, toplu işlenen suçlarda da hâkim karşısına çıkarılma süresi 4 güne kadar uzatılabilecektir.

Bu düzenleme ile suçüstü hali, suç sonrası bir durum olan ve adli yetkilerin kullanılmasını gerektiren bir olay sonrası vatandaşlar, kolluk âmirinin emriyle gözaltına alınabilecektir. Adli konularda emir verecek olan ve Cumhuriyet savcısının emrinde çalışması gereken kolluk âmirinin, vali tarafından yönlendirilmesi yürütmenin yargıya müdahalesi ve bu da “kuvvetler ayrılığı” ilkesinin (özellikle, Anayasa'nın 9. maddesinin) ihlali anlamı taşıyacaktır.

Düzenlemeyi bu haliyle “idari gözaltı” olarak adlandırmak gerekmektedir.

Gerçekten, valinin belirlediği ve valiye hesap verecek olan bir kolluk âmirinin emriyle yapılan bir yakalama ve gözaltı sonrası yine 24 ve 48 saat sonunda kolluk âmirinin emriyle gerçekleşen bir serbest bırakma işlemi adli bir işlem olarak adlandırılmaz. Adli yetkinin gaspı olur.

Bu düzenlemeyle istenirse barışçıl bir gösteriye katılan kişi veya kişiler; kolluk kuvvetlerinin ya da başka karanlık güçlerin provokasyonu sonucu olaylar çıkartılarak tek tek veya topluca dört güne kadar gözaltında tutulabileceklerdir.

Bu düzenlemeyle 2005 yılında çıkarılan CMK ile elde edilen kazanımlardan geri adım atılmaktadır.

Bu düzenleme aşağıdaki sakıncaları içermektedir:

i) *Bu madde ile, kolluk istediği kişiyi, herhangi bir makama açıklama yapmak zorunda kalmadan, suçüstü halinde 24 saate, toplumsal olaylarda ise 48 saate kadar gözaltına alma yetkisi elde etmektedir. Halbuki, 2005 yılında yürürlüğe giren CMK ile, Cumhuriyet savcısının bilgisi ve onayı almadan, gözaltı yolu kapatılmıştı ve bu durum haksız gözaltılarını önemli ölçüde sona erdirmişti.*

ii) *Yine bu madde ile, 24 ve 48 saatlik gözaltı üzerinde, Cumhuriyet savcısının denetimi kaldırılmaktadır.*

iii) *Hukuk açısından olması gereken, bu sürenin sonunda Cumhuriyet savcısına bilgi vermek yeterli olmamalıdır. Cumhuriyet savcısına her gözaltı ile ilgili gerekçe, yakalama anında açıklanmalı, savcı, yakalamanın haksız olduğu ve gözaltına gerek görmediği durumlarda, şüphelinin salıvermesini emredebilmelidir. Aksi takdirde, kolluk istediğini istediği zaman istediği kişiyi gözaltına alacak, savcıya sadece sonucu bildirerek, yine istediği kişiyi serbest bırakacaktır.*

iv) *Yine, CMK m.91 de yer alan gözaltı yetkisi apaçık adlı bir yetki olduğu için burada yetkili kolluk âmirinin mülki âmirlerce belirlenmesi Anayasa'nın, yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağını öngören 9. maddesi hükmüne aykırıdır.*

Düzenleme ile, Anayasa'nın 34. maddesinde teminat altına alınan ve en temel hak ve hürriyetlerinden olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanması fiilen imkansız hâle gelecektir. Bu da açıkça Anayasa'nın 34. maddesine aykırılık oluşturmaktadır. Böylece, gözaltı koruma tedbirinin uygulama alanı genişletilmekte ve kolluğa belirli durumlarda 48 saate kadar gözaltı kararı verme yetkisi tanınmaktadır. CMK'nun 91. maddesine eklenen dördüncü fıkra ile "Suçüstü halleriyle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında aşağıdaki bentlerde belirtilen suçlarda mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmidört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırksekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir. Gözaltına alma nedeninin ortadan kalkması halinde veya işlemlerin tamamlanması üzerine derhal ve her halde en geç yukarıda belirtilen sürelerin sonunda Cumhuriyet savcısına yapılan işlemler hakkında bilgi verilerek talimatı doğrultusunda hareket edilir. Kişi serbest bırakılmazsa yukarıdaki fıkralara göre işlem yapılır. Ancak kişi en geç kırksekiz saat, toplu olarak işlenen suçlarda dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da gözaltına ilişkin hükümler uygulanır." denildikten sonra bu işlemin tatbik edilebileceği suçlar sayılmaktadır.

Düzenleme 5271 sayılı CMK'nun genel sistemine ve pek çok hükmüne aykırıdır. Kanunun kendi içerisinde çelişkilere neden olabilecektir. Suç soruşturmasında mülkî âmir

tarafından belirlenen kolluk âmirine Cumhuriyet savcısına haber dahi vermeksizin koruma tedbiri uygulama yetkisi verilmektedir. Düzenlemeye göre kolluk âmirine tanınan bu yetki kapsamında yapılan işlemler hakkında 24 saat ve toplu suçlarda 48 saatlik süre bitmeden Cumhuriyet savcısına haber vermek zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu durum esasen Cumhuriyet savcısının, adli görevleri bakımından emri altında bulunan kolluk görevlileri üzerinde yetkisinin sınırlanması ve adli soruşturmanın mülki âmir, yani yürütme organı temsilcisi tarafından belirlenmiş kolluk görevlisi tarafından yapılması anlamına gelmektedir. Diğer yandan C. Savcısının bu zaman dilimi içerisinde gözaltı işlemine müdahale edip edemeyeceği de belli değildir, mevcut düzenleme C. Savcısı ve kolluk âmiri veya mülki âmir arasında yetki çatışmasını doğuracak mahiyettedir. Oysa CMK'nun 161. maddesi başta olmak üzere C. Savcısının yetkilerini düzenleyen bütün hükümleri, adli kolluk âmir ve görevlilerini C. Savcısının emri altında çalışan kişiler olarak tanımlamıştır.

Kolluk âmiri tarafından verilen gözaltı kararının hukuki denetimi maddede açıkça yer almamaktadır. Mer'î 91. maddenin dördüncü fıkrasına (Kanunla eklenen fıkra gereği oluşacak teselsül gereği beşinci fıkraya) göre "gözültüne alma ve gözültü süresinin uzatılmasına ilişkin Cumhuriyet savcısının yazılı emrine karşı" sulh ceza hâkimine başvurulabilir. Dava konusu değişikliğe C. Savcısı tarafından verilmiş bir gözültü talimatı bulunmadığından, kolluk âmirinin bu kararlarına karşı sulh ceza hâkimine başvurup başvurulamayacağı sorusu tereddüt doğurmaktadır. Her ne kadar Kuralda "Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözültüne alınan kişiler hakkında da gözültüne ilişkin hükümler uygulanır." şeklinde gözültünün denetimini de içine alabilecek genel bir atıf yapılmışsa da bu konuda daha açık bir ifadenin kullanılması yerinde olacaktır.

Düzenleme koruma tedbirlerinde geçerli olan kanunilik ilkesine aykırıdır. Her koruma tedbiri bir anayasal hakkı sınırladığından, Anayasa'nın 13. maddesi hükümleri gereğince kanunla düzenlenmelidir. Kanunla düzenleme şekli anlamda yasama meclisi tarafından kabul edilmiş ve yürürlüğe sokulmuş bir kanuni düzenlemenin varlığının yanı sıra, öngörülebilirliği yani hukuk güvenliğini sağlayacak biçimde net ve belirli olmayı da gerekli kılar. Özellikle sayılan suçlar arasında yer alan toplumsal olaylar sırasında işlenen suçlar ifadesi muğlak ve belirsizdir. Örneğin, herhangi bir siyasi parti kongresinde çıkan kavga veya bir maç sonrası yaşanan olaylar toplumsal olay niteliğinde midir? gibi hususlar belirsizdir. Diğer yandan bu fıkroda yer alan toplumsal olay ifadesini yorumlamak ve uygulamak kolluk âmirine verilmiş bir yetki veya bu âmirin bağlı bulunduğu kişiye, yani valiye dolaylı olarak İçişleri Bakanına verilmiş bir yetki olarak ortaya çıkar. Bu durum, yapılan düzenlemenin mahiyetinin CMK anlamında bir gözültü değil, önleme amaçlı tutma olduğu sonucunu doğurmaktadır. Hal böyle olunca, bütün bu düzenlemelerin Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini belirleyen 2. maddesine uygun olduğunu ileri sürebilmek olanaksızdır. Zirâ, hukuk devleti ilkesi gereği, kanunların kamu yararı amacını gerçekleştirmeye yönelik olması ve belirsiz, kapalı ve muğlak ifadeler içermemesi gerekir. Düzenleme belirtilen nedenlerle Anayasa'nın 2. ve 13. maddelerine aykırıdır.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, dava konusu "... mülki amirlerce

belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir.” ve “Ancak kişi en geç kırk sekiz saat, toplu olarak işlenen suçlarda dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da gözaltına ilişkin hükümler uygulanır.” ibareleri, Anayasa’nın 2., 9., 13. ve 34. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

(Dava konusu yapılan “... mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir.” ve “Ancak kişi en geç kırk sekiz saat, toplu olarak işlenen suçlarda dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da gözaltına ilişkin hükümler uygulanır.” ibareleri hakkında Yüksek Mahkemenizce verilecek olası bir iptal kararı, aynı maddede yer alan “Suçüstü halleriyle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında aşağıdaki bentlerde belirtilen suçlarda...” ibaresi ile “...Gözaltına alma nedeninin ortadan kalkması hâlinde veya işlemlerin tamamlanması üzerine derhâl ve her halde en geç yukarıda belirtilen sürelerin sonunda Cumhuriyet savcısına, yapılan işlemler hakkında bilgi verilerek talimatı doğrultusunda hareket edilir. Kişi serbest bırakılmazsa yukarıdaki fıkralara göre işlem yapılır.” tümcelerinin uygulanamaması sonucunu doğuracaktır. Bu durumda, -şüphesiz, takdir Yüksek Mahkemenize ait olmak üzere- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince, dava konusu “... mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir.” ve “Ancak kişi en geç kırk sekiz saat, toplu olarak işlenen suçlarda dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da gözaltına ilişkin hükümler uygulanır.” ibaresinin iptal başvurusuz doğrultusunda iptali hâlinde, uygulama kabiliyeti kalmayan dava-dışı “Suçüstü halleriyle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında aşağıdaki bentlerde belirtilen suçlarda...” ibaresi ile “...Gözaltına alma nedeninin ortadan kalkması hâlinde veya işlemlerin tamamlanması üzerine derhâl ve her halde en geç yukarıda belirtilen sürelerin sonunda Cumhuriyet savcısına, yapılan işlemler hakkında bilgi verilerek talimatı doğrultusunda hareket edilir. Kişi serbest bırakılmazsa yukarıdaki fıkralara göre işlem yapılır.” Tümcelerinin de iptaline karar verilmesi ciheti, Yüksek Mahkemenizin takdirindedir).

8-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “POLİS VAZİFE VE SALÂHIYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 15. maddesi ile 5442 sayılı Kanunun 11. maddesine eklenen (G) fıkrasında geçen:

“Vali, lüzumu hâlinde, kolluk amir ve memurlarına suç faillerinin bulunması için gerekli emirleri verebilir.”

Tümcesinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11. maddesine eklenen (G) fıkrasıyla, “Vali, lüzumu halinde kolluk amir ve memurlarına suç faillerinin bulunması için gerekli emirleri verebilir.” şeklinde bir düzenleme getirilmektedir. Böylece, bu fıkra ile, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 161. maddesinde Cumhuriyet savcısına verilen “suçun aydınlatılması ve suç faillerinin bulunması için gereken acele tedbirlerin alınması”nı da içeren yetki ve görevler, valilere devredilmektedir. Dolayısı ile, kolluk, adlî konularda -deyim yerinde ise- çift başlı bir hâle getirilmek istenmektedir.

Mevcut yapıda vali, kolluğa sadece idarî konularda, yani suçun önlenmesi, Cumhuriyet savcısı ise adlî konularda, yani suç sonrası emir verebilmektedir. Bu düzenleme ile vali, suç sonrasında da suçun aydınlatılmasına müdahale etmekte, suçun aydınlatılması noktasında olay yeri incelemesi, arama, el koyma, yakalama gibi tedbirlerden hangilerine başvurulabileceğine karar vermektedir.

Halbuki, mezkûr yetkiler, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre, Cumhuriyet savcılarının yetkisi dâhilinde olan hususlardır. Valinin adlî alana girmesi, yürütmenin yargıya açık bir müdahalesi anlamına gelmektedir. Adlî konularda emir verecek olan ve Cumhuriyet savcısının emrinde çalışması gereken kolluk âmirinin, vali tarafından yönlendirilmesi yürütmenin yargıya müdahalesi niteliğinde olup, bu da Anayasa’nın “Başlangıç” Bölümünün dördüncü paragrafında yer alan “Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;” ibâresinde ifadesini bulan ve esâsen demokrasinin belkemiği niteliği taşıyan “kuvvetler ayrılığı” ilkesi ile, “Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.” hükmünü ihtivâ eden Anayasa’nın 9. maddesinin ihlâli anlamını taşıyacaktır. Başka bir deyişle, lüzumu hâlinde, kolluk âmir ve memurlarına suç faillerinin bulunması için gerekli emirleri verebilme yetkisi, apaçık adlî bir yetki olduğu için, burada yetkili kolluk âmirinin mülkî âmirlerce belirlenmesi, Anayasa’nın “Başlangıç” Bölümünün dördüncü paragrafı ile Anayasa’nın 9. maddesi hükmüne açıkça aykırıdır.

Bu düzenleme ile, aynı konuda, Cumhuriyet savcısından ve validen farklı emir alan kolluk âmir ve memurları, hangi âmirin emrini uygulayacağı konusunda kararsız kalacaklardır. Kolluk âmirleri tercih yapmak zorunda kaldıkları zaman, aynı zamanda sicil âmirleri olan valileri tercih edecek, bu da dolaylı yoldan, suç soruşturmasında Cumhuriyet savcısının devre-dışı kalması anlamı taşıyacaktır. Bu da, kamu düzeninin korunması adına olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Kuşkusuz, kamu düzeninin korunması adına olumsuz

sonuçlar doğuracak böylesi bir durumun, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "hukuk devleti" ilkesi ile bağdaştığını söyleyebilmek mümkün değildir. Düzenleme bu nedenle Anayasa'nın 2. maddesine de aykırıdır.

Bu durumda, mülkî idare ile adlî makamlar arasında yetki ve görev karmaşasının yaşanması kaçınılmaz olacaktır. Yine böyle bir ahvalde, esas görevi suçun soruşturulması olan Cumhuriyet savcısının görevinin engellenmesi, suç kanıtlarının karartılması, soruşturmanın saptırılması gibi durumlarla karşılaşılması toplumun adalet ve hukuka güven duygularını ortadan kaldıracaktır.

Mülkî âmirlerin, konumları gereği kendilerini siyasi iktidarın talimat ve taleplerine uygun davranma zorunda hissetmeleri kaçınılmazdır. Siyasi iktidarlar da zaman zaman hukuka değil, kendi çıkarına uygun taleplerde bulunabilirler (Nitekim, 17-25 Aralık 2013 tarihli yolsuzluk soruşturmasında savcının arama ve yakalama taleplerinin bizzat Bakan tarafından verilen emirle yerine getirilmediği iddiaları inandırıcı şekilde yalanlanamamıştır. Bu gibi durumlarda iktidara yakın olanların işlediği suçların soruşturulması ve gerçeğin ortaya çıkarılması da mümkün olmayacaktır).

Sonuç itibariyle, dava konusu bu düzenleme ile Cumhuriyet savcısının görevleri siyasi iktidarın emrinde olan mülkî âmire (valiye) verilerek, yapılmış ya da yapılacak olan soruşturmaların karartılması ve sonuçsuz bırakılmasının amaçlandığı, kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde ortaya çıkmaktadır.

Hâsılı, İl İdaresi Kanunu'nun 11. maddesinde yer alan valinin yetkilerine eklenen (G) fıkrası ile, mülkî âmirlerle (valilere) yargısal yetkiler tanınmaktadır. Düzenleme ile adlî iş ve işlemlerde valiye görev ve yetki verilmektedir. Özellikle, faillerin yakalanması ve suçun aydınlatılması noktasında valiye tanınan yetki, valinin Cumhuriyet savcısının yetkilerini kendi üzerine almasını ve böylece "kuvvetler ayrılığı" prensibine ve dolayısı ile Anayasa'nın 9. maddesine aykırı biçimde, suç soruşturması tekeli olan Cumhuriyet savcısının devre-dışı bırakılmasına yol açacaktır. Adlî iş ve işlemlerin yürütme tarafından icra edilmesi ise uygulamadaki sorunları daha da arttıracak ve suç soruşturmasında karmaşa doğuracaktır.

Diğer yandan, söz konusu düzenleme soruşturma işlemlerini yapmak yetkisine sahip Cumhuriyet savcısı ile vali arasında yetki çatışmasının ortaya çıkmasına da neden olacak mâhiyettedir. Dava konusu düzenleme, İl İdaresi Kanunu'nun genel sistematığına ve 11. madde düzenlemesinin içeriğine de uygun değildir. Zirâ, anılan madde, önleyici kolluk faaliyetlerine ilişkindir.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, 6638 sayılı Kanununun 15. maddesi ile 5442 sayılı Kanunun 11. maddesine eklenen (G) fıkrasının birinci tümcesinde yer alan dava konusu "Vali, lüzumu hâlinde, kolluk amir ve memurlarına suç faillerinin bulunması için

gerekli emirleri verebilir.” tümcesi, Anayasa’nın Başlangıç Bölümünün dördüncü paragrafı ile, Anayasa’nın 2. ve 9. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

(Dava konusu yapılan “Vali, lüzumu hâlinde, kolluk amir ve memurlarına suç faillerinin bulunması için gerekli emirleri verebilir.” tümcesi hakkında Yüksek Mahkemenizce verilecek olası bir iptal kararı, aynı fıkrada yer alan “Kolluk bu emirleri mevzuatta belirlenen usule uygun olarak yerine getirir.” tümcesinin uygulanamaması sonucunu doğuracaktır. Bu durumda, -şüphesiz, takdir Yüksek Mahkemenize ait olmak üzere- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince, dava konusu “Vali, lüzumu hâlinde, kolluk amir ve memurlarına suç faillerinin bulunması için gerekli emirleri verebilir.” tümcesinin iptal başvurumuz doğrultusunda iptali hâlinde, uygulama kâbiliyeti kalmayan dava-dışı “Kolluk bu emirleri mevzuatta belirlenen usule uygun olarak yerine getirir.” tümcesinin de iptaline karar verilmesi ciheti, Yüksek Mahkemenizin takdirindedir).

9-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 16. maddesinin tamamı olan,

“MADDE 16- 5442 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, kamu düzenini ve güvenliğini veya kişilerin can ve mal emniyetini tehlikeye düşürecek toplumsal olayların baş göstermesi hâlinde vali tarafından kamu düzenini sağlamak amacıyla alınan ve usulüne göre ilan olunan karar ve tedbirlere aykırı davrananlar, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.”

Hükmünün Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, kamu düzenini ve güvenliğini veya kişilerin can ve mal emniyetini tehlikeye düşürecek toplumsal olayların baş göstermesi hâlinde vali tarafından kamu düzenini sağlamak amacıyla alınan ve usulüne göre ilan olunan karar ve tedbirlere aykırı davrananların, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı öngörülmektedir. Mezkûr düzenleme, valinin tek başına karar alıp uygulamaya koyabilmesi ve -deyim yerinde ise-, mini bir olağanüstü hâl yetkisi kullanabilecek olması hasebiyle sakıncalıdır. Valinin emir ve talimatlarına uymayanlara hapis cezası verileceği belirtilmekte ve böylece yeni bir suç tanımı ihdâs edilmekte ve müeyyideye bağlanmaktadır.

Yürürlükteki mevzuatta, yetkili makamlarca çeşitli sebeplerle verilen hukuka uygun emirlere aykırı davranma Kabahatler Kanununun 32. maddesi uyarınca idarî para cezasıyla yaptırım altına alınmış bir kabahattir. Bu madde, ilgili kanunlarda açık hüküm bulunan hallerde uygulanmakta olup, İl İdaresi Kanunu’nun dava konusu düzenleme ile

değiştirilmek istenen 66. maddesi de bu yönde bir hüküm içermektedir. Emre aykırı davranma, mülgâ 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 526. maddesinde de cürüm / kabahat ayrımı bağlamında kabahat türünden suç olarak düzenlenmekte ve bu madde kanunîlik ilkesi açısından tartışılmakta idi. Türk Ceza Hukuku reformu sonrasında bu fiil, Türk Ceza Kanunundan ve suç olmaktan çıkarılarak, idarî para cezasıyla karşılanan bir kabahat türü olarak düzenlenmiştir.

Dava konusu düzenleme ile, kamu düzenini ve güvenliğini veya kişilerin can ve mal emniyetini tehlikeye düşürecek toplumsal olayların baş göstermesi hâlinde vali tarafından kamu düzenini sağlamak amacıyla alınan ve usulüne göre ilan olunan karar ve tedbirlere aykırı davranmak sûretiyle emre aykırı davranışın suç olarak düzenlenmesi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası müeyyidesinin öngörülmesi ve suçun unsurlarının idarenin karar ve tedbirleriyle belirleniyor olması, suçta ve cezada kanunîlik ilkesine ve dolayısı ile, Anayasa'nın 38. maddesi hükmüne açıkça aykırıdır. Nitekim, benzer bir içeriğe sahip olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 297. maddesinin ikinci fıkrasındaki "yetkili makamlar tarafından infaz kurumuna veya tutukevine sokulması yasaklanmış bulunan eşyayı, bu yasağı bilerek, infaz kurumuna veya tutukevine sokan veya bulunduran ya da kullanan kişi," cezalandırılır hükmü, Anayasa Mahkemesi'nin 21.10.2011 tarih ve 28091 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7.7.2011 Tarihli, 2010/69 Esas ve 2011/116 Karar sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Karar gerekçesinde Anayasa Mahkemesi, "sınırsız, belirsiz ve geniş bir alanda idare içinde yer alan yetkili makama suça konu olabilecek eşyaları belirleme yetkisi tanınmıştır. Buna göre kuralda, idare içinde yer alan yetkili makama suça konu olabilecek eşyaları belirlerken hangi nitelikleri esas alacağı hususuna açık ve belirgin olarak yer verilmediğinden dolayı kural, belirli ve öngörülebilir olmadığı gibi suçun yasallığı ilkesine de uygun değildir" tespitine yer vermiştir.

Oysa, öngörülen düzenleme, kamu düzenini ve güvenliğini veya kişilerin can ve mal emniyetini tehlikeye düşürecek toplumsal olayların baş göstermesi hâlinde vali tarafından kamu düzenini sağlamak amacıyla alınan ve usulüne göre ilan olunan karar ve tedbirlere aykırı davranmak sûretiyle emre aykırı davranışın suç olarak düzenlenmesi; söz eylemin üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile tecziyesinin öngörülmesi ve suçun unsurlarının idarenin karar ve tedbirleriyle belirleniyor olması, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen ve az yukarıda değinilen Kurala nazaran çok daha geniş bir alanda vali tarafından alınan karar ve tedbirlerine aykırı davranışları suç olarak tanımlamaktadır ve bu itibarla, dava konusu düzenleme Anayasa'nın 38. maddesi hükmüne aykırıdır.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, 6638 sayılı Kanunun 16. maddesi ile 5442 sayılı Kanunun 66. maddesinin birinci fıkrasına eklenen dava konusu Kural, Anayasa'nın 38. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

10-) 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı "POLİS VAZİFE VE SALÂHIYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI

KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN’un 17. maddesi ile değişik 5233 sayılı Kanunun 13. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen,

“Bu Kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı süreleri bir kat artırılarak uygulanır.”

Tümcesinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile 17.07.2004 tarih ve 5233 Sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılınması Hakkında Kanunun 13. maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilerek “Devlet, ödeme nedeniyle genel hükümlere göre sorumlulara rücu eder. Bu kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı süreleri bir kat arttırılarak uygulanır” şeklinde yeniden düzenlenmektedir (Dava konusu tümce tarafımızdan koyu ve italik yazılmıştır).

Bu düzenleme Anayasa’nın 10. maddesinde yer alan kanun önünde eşitlik ilkesine aykırıdır ve uygulamada da eşitlik ilkesini zedeleyecek mâhiyettedir. Zirâ, böylece, 5233 sayılı Kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı sürelerinin, genel hükümlere göre diğer kanunlar kapsamındaki rücu istemlerine ilişkin zamanaşımı sürelerine nazaran daha uzun tutulması, 5233 sayılı Kanun kapsamında rücu işlemine muhatap olacak sorumlular aleyhine; ancak, diğer mevzuat hükümlerine göre kendilerine rücu edilecek sorumluların ise lehine, âdil olmayan bir düzenleme öngörmektedir. Kanun önünde eşitlik ilkesinin ihlâl edildiği, adalet ve hakkâniyet duygularını rencide eden böylesi bir hukuk düzeni, Anayasa’nın 2. maddesinde benimsenen hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, dava konusu “Bu Kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı süreleri bir kat artırılarak uygulanır.” tümcesi, Anayasa’nın 2. ve 10. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

VI. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Yüksek mâlûmları olduğu üzere, Kamu Hukukunda yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesi için, yasal bir düzenlemenin uygulanması hâlinde telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması ve bu yasal düzenlemenin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Dava konusu olayda, 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı Kanun’un iptallerini talep ettiğimiz dava konusu madde, fıkra, tümce ve ibâreleri yönünden, bu iki şart birlikte gerçekleşmiştir.

6638 sayılı Kanunda 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılınması Hakkında Kanunda öngörülen dava konusu düzenleme ve değişikliklerin, gerek hukuk devleti ilkesi gerekse temel hak ve özgürlüklerin

korunması bakımından ciddi sakıncalar doğurduğu yukarıda ayrıntıları ile izah edilmiştir. Kanunun, iç güvenliğin sağlanması noktasında polisin idari ve adli yetkilerinin yetersiz olduğu şeklindeki kanımızca yerinde olmayan kabulden hareketle hazırlandığı görülmektedir. Ancak dava konusu Kanunun, tespit edilen sorunların çözümü bakımından pozitif yönde bir katkı sağlamaktan ziyade yeni sorunlara yol açacağı, kaldı ki hali hazırdaki yetkilerin dahî kamu düzeninin ve iç güvenliğin sağlanması bakımından yeterli ve hatta yer yer keyfiliğe yol açabilecek ölçüde geniş olduğu söylenebilir.

Dava konusu hükümlerin yer aldığı 6638 sayılı Kanunda yer verilen düzenlemelerin ana özeti, Cumhuriyet savcısına ait yetkilerin valiye, valiye ait yetkilerin ise kolluk âmirlerine devredilmesi, kolluğun yetkilerinin de genişletilmesinden ibarettir. Böylece, suçlulukla mücadelede gerek önleyici gerekse adli kolluk sistemi bakımından tartışmalı bir yapı oluşturulmaktadır. Özellikle mevcut ceza muhakemesi sistemi açısından dikkat çeken en önemli sakınca, ceza soruşturmasını yapma tekeline sahip olan Cumhuriyet savcısının belirli durumlarda devre-dışı bırakılmasıdır.

Dava dilekçemizde de mufassal bir biçimde açıklamaya çalıştığımız veçhile, dava konusu yapılan ve Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptali istenen ve bu bapta da yürürlüklerinin durdurulması talep olunan madde, fıkra, tümce ve ibârelerin öngördüğü düzenlemelerle Anayasa'da "Temel haklar ve hürriyetler" arasında sayılan özel hayatın gizliliği, kişi dokunulmazlığı, Anayasa'da yer alan temel hak ve hürriyetlerin "amaçla orantılı" olarak sınırlandırılması ilkesi, yerleşme ve seyahat hürriyeti, haberleşme hürriyeti, kanunî (tabî) hâkim ilkesi, Kanun önünde eşitlik ilkesi, "Temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği" ilkesi prensibi", -söz konusu hakların ve hürriyetlerin özüne dokunurcasına- "Hukuk devleti" ve "Adâlet" ilkeleriyle bağdaşmayacak sûrette sınırlandırmakta ve "Hukuk devleti" ilkesi Hukuk devleti ilkesi, kuvvetler ayrılığı ilkesi, ölçülülük ilkesi, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü prensibi, Anayasa'da yer alan temel hak ve hürriyetlerin "amaçla orantılı" olarak sınırlandırılması ilkesi, kanunî (tabî) hâkim ilkesi, suçta ve cezada kanunilik ilkesi, suç ve cezalara ilişkin esaslar ihlâl edilmektedir.

Bütün bu açıklamaya çalıştığımız sebeplerle, dava konusu yapılan ve iptali istenen madde, fıkra, tümce ve ibâreler, Anayasa'ya açıkça aykırıdır. Dava konusu madde, fıkra, tümce ve ibârelerin uygulanması halinde, Anayasa'da "Temel haklar ve hürriyetler" arasında sayılan özel hayatın gizliliği, kişi dokunulmazlığı, Anayasa'da yer alan temel hak ve hürriyetlerin "amaçla orantılı" olarak sınırlandırılması ilkesi, yerleşme ve seyahat hürriyeti, haberleşme hürriyeti, kanunî (tabî) hâkim ilkesi, Kanun önünde eşitlik ilkesi, "Temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği" ilkesi prensibi", -söz konusu hakların ve hürriyetlerin özüne dokunurcasına- "Hukuk devleti" ve "Adâlet" ilkeleriyle bağdaşmayacak sûrette sınırlandırmakta ve "Hukuk devleti" ilkesi, "kuvvetler ayrılığı" ilkesi, ölçülülük ilkesi, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü prensibi,

Anayasa'da yer alan temel hak ve hürriyetlerin "amaçla orantılı" olarak sınırlandırılması ilkesi, kanunî (tabî) hâkim ilkesi, suçta ve cezada kanunilik ilkesi, suç ve cezalara ilişkin Anayasa'da öngörülen esaslar bakımından Anayasa'nın öngördüğü kuralların ihlâl edilmiş olacağı ve bu Anayasal ilke ve güvenceler yönünden telâfisi imkânsız zararların doğacağı kesindir.

Dava konusu madde, fıkra, tümce ve ibâreler hakkında yürürlüğün durdurulması kararı verildiği takdirde, hukuk sistemimizde herhangi bir boşluk meydana gelmeyecek, sadece, Anayasa'ya aykırı olan uygulama durdurulmuş olacaktır. Ancak, dava konusu yasal düzenlemeler yönünden "Yürürlüğü Durdurma" Kararı verilmeyip, sadece İptal Kararı verilmesi halinde, bu İptal Kararı -büyük bir ihtimâlle- etkisiz kalacaktır.

Öte yandan, Anayasal düzenin, hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasa'ya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken "hukukun üstünlüğü" ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende ise, kişinin temel hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi, "hukuk devleti" ilkesi yönünden (yukarıda açıklamaya çalıştığımız veçhile), telâfisi imkânsız durum ve zararlara yol açacaktır.

Böylesi bir ahvâlin husûle gelmesini önlemek amacıyla, Anayasa'ya öncelikle şekil bakımından açıkça aykırı olan ve yine bu bakımdan öncelikle tamamının iptali istenen 6638 sayılı Kanunun tümü yönünden yürürlüğünün durdurulması; Yüksek Mahkemenin aksi görüşte olması hâlinde, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptalleri istenen dava konusu madde, fıkra, tümce ve ibârelerin, iş bu dava sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması talebiyle Yüksek Mahkemenizde iş bu dava açılmıştır.

VII. SONUÇ VE İSTEM

I- Dava konusu 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı "POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"un, öncelikle ŞEKİL BOZUKLUĞUNA DAYALI OLARAK, Anayasa'nın 2., 88., 95., 96. ve 148. maddelerine aykırılığı nedeniyle TÛMÛNÛN İPTALİNE ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar YÛRÛRLÛĞÛNÛN DURDURULMASINA,

II- Bu meyânda, 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı "POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"un dayanağını oluşturan Türkiye Büyük Millet Meclisi 24. Dönem, 5. Yasama Yılı, 684 Sıra Sayılı POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÛKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI'nın temel kanun olarak görüşülmesi önerisininin 18.2.2015 günlü, 24. Dönem, 5. Yasama Yılı'nın, 57.

Birleşimi'nde kabûlüne ilişkin 18.2.2015 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'nın Anayasa'nın 88. ve 95. maddelerine aykırılığı nedeniyle İPTALİNE,

III- 27.3.2015 tarihli ve 6638 sayılı “POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un (Anayasa’ya aykırı bulunduğumuz sâir hükümleri yönünden iptal ve yürürlüklerinin durdurulması taleplerimiz hakkında süresi içerisinde ek-dilekçe verme hakkımız saklı kalmak ve iş bu dava dilekçemizde dava konusu yapmadığımız sâir hükümlerin Anayasa’ya uygun olduklarını kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile, şimdilik, aşağıdaki hükümlere hasren;

1-) 1. maddesiyle değişik 2559 sayılı Kanunun 4/A maddesinin altıncı fıkrasına eklenen “... kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülkî amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hallerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilir ...” ibâresinin, Anayasa’nın 2., 7., 13., 17. ve 20. maddelerine,

2-) 2. maddesinde yer alan “eylemin veya durumun niteliğine göre; koruma altına alır, uzaklaştırır ya da ...” ibâresi ile 2559 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (H) bendini oluşturan “Başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürenleri,” ibâresinin Anayasa’nın 2., 13., 19. ve 23. maddelerine,

3-) 3. maddesinde yer alan “... ifadelerini ...” ibâresi ile “Bu fıkranın kapsamı ile uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca belirlenir.” tümcesinin Anayasa’nın 2. ve 7. maddelerine,

4-) 5. maddesi ile değişik 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “kırk sekiz saat” ibâresi ile, yine, 6638 sayılı Kanunun 5. maddesi ile değişik 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasını oluşturan “Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir.” tümcesinin Anayasa’nın 2., 9., 22. ve 37. maddelerine,

5-) 6. maddesi ile değişik 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “kırk sekiz saat” ibâresi ile, yine, 6638 sayılı Kanunun 6. maddesi ile değişik 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir.” tümcesinin Anayasa’nın 2., 9., 22. ve 37. maddelerine,

6-) 9. maddesi ile 2911 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 1’de yer alan “Bu Kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı süreleri bir kat artırılarak uygulanır.” tümcesinin Anayasa’nın 2. ve 10. maddelerine,

Esas Sayısı : 2015/41

Karar Sayısı : 2017/98

7-) 13. maddesi ile 5271 sayılı Kanununun 91. maddesinin üçüncü fıkrasından sonra eklenen dördüncü fıkrasında geçen "... mülkî amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir." ve "Ancak kişi en geç kırk sekiz saat, toplu olarak işlenen suçlarda dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da gözaltına ilişkin hükümler uygulanır." ibarelerinin Anayasa'nın 2., 9., 13. ve 34. maddelerine,

8-) 15. maddesi ile 5442 sayılı Kanununun 11. maddesine eklenen (G) fıkrasında geçen "Vali, lüzumu hâlinde, kolluk amir ve memurlarına suç faillerinin bulunması için gerekli emirleri verebilir." tümcesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün dördüncü paragrafı ile, Anayasa'nın 2. ve 9. maddelerine,

9-) 16. maddesinin Anayasa'nın 38. maddesine,

10-) 17. maddesi ile değişik 5233 sayılı Kanununun 13. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen "Bu Kanun kapsamındaki rücu istemine ilişkin zamanaşımı süreleri bir kat artırılarak uygulanır." tümcelerinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine,

Aykırı olmaları nedeniyle, gerek lâyihamızda açıkladığımız gerekçelerle ve gerekse Yüksek Mahkeme'niz tarafından re'sen belirlenecek nedenlerle İPTALLERİNE ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA,

Karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz."